

Til: Landbruks- og matdepartementet
(postmottak@lmd.dep.no)

Oslo, 24. oktober 2024

Kopi: Klima- og miljødepartementet
(postmottak@kld.dep.no)

Ny viltlov foreldet før den vedtas

Landbruks- og matdepartementet (LMD) og Klima- og miljødepartementet (KLD) har på høring utkast til ny «viltressurslov» med høringsfrist 25.10.

Med bakgrunn i de nedenfornevnte svakhetene og manglene med det foreliggende lovutkastet foreslår Naturvernforbundet at utkastet skrotes.

Vi ber Stortinget om å nedsette et lovutvalg med blant annet fagøkonomer som kan forbedre loven slik at en ny jaktlov er i tråd med moderne forvaltningsprinsipper og oppdatert på naturfaglig kunnskap.

Overordnede konklusjoner:

Utkastet er skuffende svakt og mangler overordnede tilnærminger til og rammer for en moderne naturforvaltning basert på oppdatert naturkunnskap og en helhetlig, økosystembasert forvaltning. Utkastet er basert på tradisjonelt tankegods og gammeldags enartsforvaltning og jaktbare arter ses kun på som en «ressurs». Artene ses på som isolerte elementer løsrevet fra økosystemet de lever og virker i. Arter som benytter store arealer som sine økologiske funksjonsområder skal fortsatt forvaltes stykkevis og delt innenfor hver enkelt kommune. Dette er et utdatert syn som ikke tar inn over seg moderne økologisk kunnskap og naturforståelse.

Samfunnet forventer at jakt skal foregå på naturens og andre naturbrukeres premisser. Det forventes at jakt ikke skal true eller belaste naturen og arter unødvendig og foregå godt innenfor naturens tålegrenser. Naturvernforbundet mener at «best tilgjengelig informasjon» ikke er et god nok kunnskapsgrunnlag for å avgjøre om en art kan jaktes på eller ikke. Vi mener at en solid faglig dokumentasjon på bestand og bestandsutvikling basert på økologisk forskningskunnskap må ligge til grunn for å kunne åpne for eventuell jakt. Derfor må det kun åpnes for jakt på arter der det finnes solide bestandskunnskaper. En minimums forutsetning er at vi har god kunnskap om arters bestander, tålegrenser, økosystemfunksjon og at konsekvensene av jakt vurderes av fagfolk ut fra et overordnet økosystemperspektiv. Dette er ikke tilfellet i dag og det er heller ikke foretatt forbedringer eller lagt inn faglige krav om dette gjennom lovutkastet. I Norge kan man i dag skyte dyr bare for å drepe, som gråtrost og ekorn. Disse lite kunnskapsbaserte rammene i lovutkastet er uakseptable i moderne naturforvaltning.

Utkastet vektlegger særlig at samfunnets felles natur- og artsmangfold i hovedsak skal være ressurser for landbruksinteresser; «Høsting av vilt kan styrke mulighetene for verdiskaping og næringsutvikling i landbruket». Jaktbare arter gis ikke egenverdi og de behandles som «ressurs» for jegere og grunneiere, løsrevet fra sine økologiske funksjoner i naturen. Dette er utgangspunktet for at loven i større grad skal være en ressurslov og verdiskaper for jegere og grunneiere framfor en moderne naturforvaltningslov. Dette mener vi er et uakseptabel premis for forvaltning av fellesskapets natur. Utkastet tar lite hensyn til andre samfunnsaktørers interesser og andres syn på jakt som hobby. En framtidretta jaktlov skal ikke bare være for jegerne, men ivareta alle samfunnsinteresser. Særlig internasjonalt, men også nasjonalt utfordres jakt og jaktmetoder stadig oftere i tråd med ny naturkunnskap og samfunnets utvikling.

Jakt utøves i vår felles natur gjennom hele året. Noen arter kan også jaktes i hekke- og yngletida vår og sommer. Mange andre naturbrukere føler seg av ulike årsaker ukomfortable med jegere, jakt og skyting i terrenget der andre friluftaktiviteter foregår. Mange stiller etiske spørsmålsteget om jakt, nødvendighetene av jakt, konsekvensene for naturen og artsmangfoldet og alle andre samfunnsaktører på grunn av jakt. Departementene tar ikke inn de mest kontroversielle temaene i forbindelse med jakt og jaktutøvelse sett i forhold til hva som kan aksepteres innenfor moderne etiske normer. Eller at andre samfunnsaktører har en annen oppfatning av jakt enn det høringsnotatet tar opp. Jakt som hobby settes under et stadig sterkere press, og det er oppsiktsvekkende at etiske aspekter og andre samfunnsinteresser ikke drøftes eller ivaretas gjennom lovutkastet. Det er en alvorlig svakhet at mange viktige natur- og samfunnsaspekter er fraværende i forarbeidene til en ny jaktlov.

Det er også oppsiktsvekkende at lovutkastet nærmest ukritisk ønsker å videreføre metoder som av de fleste anses som utdaterte og som det i tillegg er store dyreetiske betenkeligheter knyttet til. Av slike forhold kan vi innledningsvis nevne at lovutkastet fremdeles åpner for: Sanking av egg og dun (hekke- og yngletid), bruk av feller (både levendefangst for dreping og slagfeller for dreping) og skuddpremieordning.

Kort bakgrunn:

Dagens lov er fra 1981 og vi er langt på overtid for en nødvendig og omfattende kunnskapsoppdatering og modernisering av loven. Dessverre møter ikke dette forslaget dagens krav til moderne naturforvaltning. Verken i forhold til økologisk kunnskap eller dagens forståelse og språkbruk i naturforvaltning. Utkastet til ny lov mangler det faglige tilnærminger til en helhetlig og økosystembasert forvaltning. Dette er svært overraskende og hovedårsaken til at Naturvernforbundet ber om at lovutkastet trekkes tilbake til fordel for en grundigere og mer økologisk basert prosess i et eget lovutvalg.

Lovarbeidet er gjort uten bred involvering og reell medbestemmelse. Derfor mangler oppdatert økologisk kunnskap og nødvendig samfunnsutsjekk og ivaretagelse av alle andre samfunns- og naturinteresser. Det er faglig svakt at lovutkastet ikke ivaretar økosystemtenking og andre forhold som naturavtalen forplikter til og at jakt skal utøves slik at alle andre naturbrukere hansynstas. Naturvernforbundet gav i et tidlig innspill (brev av 20.12. 2022) om en rekke nødvendige

moderniseringer knyttet til helhetlig økosystembasert forvaltning samt ny økologisk kunnskap og forståelse. Ingen av våre naturfaglige innspill er ivaretatt eller reflektert i lovutkastet.

Naturvernforbundet mener at en ny lov som et minimum må sikre at artene som vi ikke har nok kunnskap om ikke kan jaktes jamfør krav om kunnskap og føre var-prinsippet i naturmangfoldloven. Det må foreligge kunnskap om bestandsforhold, bestandsutvikling, økologisk påvirkning og tålegrenser, hva økt dødelighet betyr for bestand og delbestander, dvs lokale og nasjonale konsekvenser av jakt på de respektive artene som kan jaktes.

Ny naturavtale og norsk oppfølging og ivaretagelse av de 23 målene i denne avtalen er dårlig ivaretatt i lovarbeid. Artsmangfoldet også i den norske naturen er under sterkt press uten at dette belyses, hensynstas eller får konkrete konsekvenser i utkastet til ny lov. Det mangler nødvendige forvaltningsgrep for å følge opp de ambisjonene Norge må ha for å ivareta naturavtalen på en faglig tilfredsstillende måte. For eksempel gjelder dette nødvendigheten av et bedre kunnskapsgrunnlag for arter som skal kunne jaktes. Og en bedre forvaltning av arter vi har dyrket fram til kunstigsvært høye bestander, slik som elg og hjort, og som utgjør en dokumentert trussel mot mange andre arter. Det er oppsiktsvekkende at lovarbeid faglig sett ikke ivaretar det statens Norge har forpliktet seg til i naturavtalen.

Modernisering av viltloven må også bety at den oppdateres i forhold til moderne økologi og økosystemforståelse og nye definisjoner og begrepsbruk. Også tilhørende forskrifter og tilgrensede lover må gjennomgå en faglig og språklig modernisering og oppdatering av begrepsbruken siden lovens språkbruk ikke er forenelig med en moderne forståelse av økologi og naturutfordringene. Et faglig sentralt begrep; «helhetlig økosystembasert forvaltning» må implementeres i loven og gis en faglig definert og operativ betydning som imøtekommer moderne økologisk forståelse, kunnskap og naturforvaltning. Et eksempel på lovutkastets foreldete tankegodt og kunnskapsgrunnlag er forslaget om å videreføre ordningen med skuddpremie. En moderne lov kan ikke legge et natursyn definert etter en for lengst utdatert nytte-/skadetenking til grunn. Alle naturlig tilhørende arter har en plass og har funksjoner i økosystemet. Vilkaflig skuddpremier på enkeltarter er ikke en kunnskapsbasert løsning. Å premiere skyting av røyskatt og nøtteskrike er kunnskapsløst, og det er skremmende at myndighetene seriøst foreslår å videreføre denne ordningen. Skuddpremieordningen og andre prinsipper og fangstmetoder som foreslås tillatt i ny lov er heller ikke forenelig med at loven skal kunne aksepteres av øvrige samfunnsinteresser og den skal samtidig være holdningsdannende.

Lovarbeidet er gjort uten bred involvering og reell medbestemmelse. Derfor mangler oppdatert økologisk kunnskap og nødvendig samfunnsutsjekk. Lovarbeidet savner åpenhet. Utredninger knyttet til skuddpremieordningen var unntatt offentligheten. Skriftlige innspill fra vår side er ikke synlig i sluttproduktet.

Naturvernforbundet savner også muligheten til å kunne lovfestet jaktforbud i utvalgte nasjonalparker/verneområder. Arealer avsatt for å verne natur og arter oppfattes av mange som uforenelig med jakt. Muligheter i en ny og moderne lov med muligheter for å innføre jaktforbud i slike områder er et vanlig forvaltningsgrep i de fleste andre land, inkludert Sverige. Det er svakt at lovutkastet ikke åpner for dette.

Det åpnes fremdeles for jakt på enkelte arter i hekke -og yngletiden. Og fortsatt bruk av slagfeller som ikke alltid dreper slik de er tenkt, både på grunn av feilmontering, dårlig eller feil slageffekt eller at feil arter drepes. Til og med åpning for jakt med pil og bue er foreslått. Modernisering burde bety forbud mot slike omstridte metoder. Derfor håper vi utkastet trekkes og at arbeidet overlates til et bredt og faglig godt sammensatt lovutvalg.

Dette er også elementer som gir aksept for metoder og holdninger til natur som ikke er gangbart i dagens samfunn. I tillegg setter dette jegerne selv i et svært dårlig lys hvis gammeldagse, dårlige og ikke akseptable metoder og holdninger låses gjennom lovverket. Dette indikerer at lovutkastet ser ut til å være laget av jegere og for jegere. Realitetssjekk med andre interessegrupper og samfunnet for øvrig mangler, noe lovutkastet svekkes av i betydelig grad.

Vi er også veldig overrasket over at det i lovutkastet foreslås å åpne for tvangsjakt på eiendom selv om grunneier ikke ønsker det. Dette er en alvorlig endring som trolig skyldes ønsket om lettere å kunne etterstrebe truede store rovpattedyr. Naturvernforbundet går mot å innføre slik tvangsjakt slik det legges opp til i utkast til ny lovtekst. Vi stiller også spørsmål på om dette er i tråd med Grunnloven.

Konkrete forslag:

Naturvernforbundet mener det må gjøres mange grep for å få denne loven oppdatert og moderne. Vi påpeker i dette høringsinnspillet noen overordna hovedinnvendinger. Vi kan ikke gå detaljert inn på alle tema og juridiske detaljer som vi selv ikke har kompetanse til å gi en totalvurdering av.

Vi mener det er viktig å skille mye mer tydelige mellom hva som er prinsipper for jakt generelt og hva som er andre områder og unntak som skal dekkes (lisens- og skadefelling, hold av vilt, innfangning av vilt, forskning og merking av vilt etc.).

Fangstdefinisjon er farlig og gir tillatelse til fortsatt båsfangst/levendefangst av jerv og gaupe. Vi ønsker i tillegg at fellefangst med avlaving avskaffes. Dette er metoder som ikke er forenelig med dagens kunnskaper og samfunnssyn og hvordan dyr skal behandles og hva som er etisk akseptabelt eller ikke i samfunnet. Det er ikke grunnlag for å bruke slike metoder i utøvelse av jakt som hobby i Norge i dag. Vi mener likevel det er riktig å ha unntak for fellefangst på den fremmede arten mink, som er definert å ha svært høy økologisk risiko på naturlig tilhørende arts mangfold.

Vi mener det er feil å definere vilt til alt som kryper og går ute i naturen. Vilt skal defineres som arter som kan høstes/jaktes når all faglig dokumentasjon tilsier at dette ikke er negativt for bestanden og etter solid faglig dokumentasjon. Begrepet vilt må knyttes direkte til viltforskriften som sier noe om hva som kan skytes, når og hvor.

Vi er helt uenige både med naturmangfoldlovens definisjon og forslaget i dette lovutkastet og mener det må ryddes betydelig opp i både ordbruk og definisjoner også i denne lovens forskrifter samt tilgrensende lover og forskrifter.

Harmonisering. Det må ut fra våre innspill ryddes i alle paragrafer for å sikre enhetlig forståelse av en ny lov. Og det kreves harmonisering av flere andre lover og en rekke forskrifter for å sikre nødvendig samordning og harmonisering av et moderne naturforvaltningslovverk.

Et eksempel på dette er § 8 der vi viser hvordan ordlyden må strammes inn for å sikre modernisering og entydighet (det med **gult foreslås fjernet** og erstatning/supplering med **rødt**):

«§ 8 Adgangen til jakt og fangst. Jakt **og fangst av vilt** er bare tillatt når det er åpnet for det i lov eller i vedtak med hjemmel i lov **og i tråd med denne lovens § 1**.

Innenfor rammene av naturmangfoldloven § 16 kan Kongen gi forskrift om å tillate jakt **og fangst av vilt**, blant annet om hvilke **viltarter** det er tillatt å jakte på **eller drive fangst av**, og om til hvilke tider og i hvilke områder det er tillatt med jakt **og fangst**. Det kan fastsettes ulike tider for jakt **og fangst** for de enkelte deler av landet **og dette skal være basert på faglig god og tilfredsstillende dokumentasjon og god kunnskap om økologisk rolle for bestander det kan jaktes på**. Tidsrammen kan gjelde en bestemt tid av døgnet eller uken, og den kan settes forskjellig avhengig av viltets kjønn og alder. Det kan fastsettes kvoter for jakt **og fangst av vilt**. I forskrift etter andre ledd **bør** må det ikke tillates jakt og fangst i hekke- eller yngletiden for vedkommende art. Kongen kan gi forskrift om å tildele fylkeskommunen og kommunen oppgaver etter andre ledd».

Navnet «viltlov» er foreldet. Begrepet «vilt» er i «viltloven» og utkastet til «viltressurslov» definert som alle viltlevende landpattedyr, fugler, amfibier og krypdyr. Vi mener begrepet vilt må omdefineres og begrepet viltlov må fjernes fordi begrepet ikke er basert på kunnskap om moderne økologisk naturforvaltning. Departementene foreslår «viltressurslov», men dette er også feil siden jaktbare arter kun anses som ressurser, ikke som arter med økologiske funksjoner i naturen.

Vi mener begrepet jaktlov bør innføres siden loven handler om jakt. En moderne jaktlov skal omfatte arter som kan jaktes og skal derfor omhandle kun et fåtall konkret nevnte pattedyr og fugler. Artene nevnes spesifikt i forskriften om jakt og fangsttider og må baseres på god og faglig definert bestandskunnskap. Alle andre arter skal være fredet og dekket av annet lovverk, blant annet naturmangfoldloven.

→ Naturvernforbundet mener navnet bør erstattes med «Jaktloven. Lov om arter som kan jaktes».

§ 1 Formålsparagrafen må endres. Den er i alt for stor grad basert på å omdefinere naturen til en ressurs og verdiskaper for særinteresser på bekostning av fellesskapets og samfunnets eierskap til arter, natur og andre naturgoder.

Vi hadde også forventet at naturens og artenes egenverdi skulle være en bærebjelke i en ny og moderne lov, og at naturen og artsmangfoldet som verdi for alle samfunnsinteresser skulle ivaretas og dekket i lovens formålsparagraf.

I gammel forskrift nevnes spesifikt «landbruksinteresser og friluftsliv». Heldigvis foreslås dette tatt ut. Men det er svært mange andre samfunnsinteresser som berøres av jakt som en dominerende naturaktivitet i store deler av året. En ny og moderne jaktlov må være mer tydelig på at jakt er en av mange aktiviteter i naturen og som i langt større grad må hensynstas andre naturbrukere.

Begrepet bærekraftig er intetsigende, det misbrukes svært ofte, mangler innhold og er ikke definert i loven. Begrepet må strykes fra formålsparagrafen.

Jakt er en aktivitet som utfordres av stadig flere i samfunnet. En framtidsetta lov skal ikke bare være for jegerne, men ivareta alle samfunnsinteresser. Departementene tar ikke inn de mest kontroversielle temaene i forbindelse med jakt og jaktutøvelse sett i forhold til hva som kan aksepteres innenfor moderne etiske normer.

Siste ledd er foreslått: «Innenfor denne ramme kan viltressursene høstes gjennom utøvelse av jakt og fangst, og reguleres gjennom felling og annen håndtering av vilt.» Vi mener fangst skal forbys og dermed fjernes fra formålsparagrafen.

- Vi foreslår at lovens Kapittel I. Formål og omfang lyder: § 1.(lovens formål): Arter som kan jaktes og deres leveområder skal ivaretas gjennom en helhetlig økosystembasert forvaltning i samsvar med naturmangfoldloven slik at naturens artsrikdom, økosystemer og økosystemtjenester bevares og forsterkes. Kun arter med en faglig dokumentert og naturlig god bestandsstatus, både nasjonalt, regionalt og lokalt og arter med en nyttbar verdi skal kunne jaktes. Jakt skal skje på en måte som sikrer at dyrevelferden ivaretas.

§ 9 (sanking av egg og dun) bør avskaffes. Dette er gammeldagse høstingsmetoder som ikke er levedyktige i dagens moderne samfunn. Det er også klart i strid med moderne naturkunnskap og moderne erkjennelse av at artsmangfoldet ikke skal forstyrres unødige i hekke- og yngletiden. Aktiviteten foregår i stor grad på rødlista arter og på bestander i sterk nedgang. Aktiviteten er i dag tillatt på følgende arter: gråmåke, svartbak, sildemåke, kvinand, ærfugl, grågås, stripegås, kanadagås og snøgås. For de fremmede artene kan alternative og mer etisk akseptable metoder for bestandskontroll benyttes, f.eks. punktering av egg. Det er i dagens samfunn og med dagens kunnskap ikke nødvendig med denne typen forfølgelse og forstyrrelse av arter i hekke og yngletiden, slik sanking av egg og dun faktisk er. Det er på høy tid at ordningen avskaffes, slik det for eksempel i sin tid ble gjort med spilljakt på storfugl og orrfugl. Når § 9 strykes kan også § 37 («Grunneiers enerett til sanking av egg og dun») strykes.

§ 11 Dager med jakt- og fangstforbud. Vi støtter jule- og påskefredning som foreslått.

§ 17 Vi mener det må etableres krav om årlig skyteprøve for alle som skal jakte, ikke bare kun for storviltprøven med kulevåpen som i dag, men også dokumentert årlig skyteprøve/trening med hagle og rifle for småviltjakt.

§ 21 har to forslag der det ene åpner for jakt med andre våren enn skytevåpen med krutt, for eksempel jakt med pil og bue.

- Naturvernforbundet vil sterkt advare mot å åpne for jakt med andre skytevåpen enn kruttladning og anmoder om at forslag 1 videreføres.

§ 22 Fangst. Vi mener fellefangst må avskaffes. Paragrafens skal lyde: «Bruk av feller til fangst av vilt er forbudt». (Tas ut: med mindre annet følger av lov eller forskrift i medhold av lov).

- Vi mener det kan åpnes for bruk av feller til avliving av smågnagere som gjør skade i hus og eiendom.
- Det kan åpnes for fellefangst av fremmede arter, f.eks. mink, innenfor rammen av en fagbasert forvaltningsstrategi i regi miljømyndighetene.
- I leddet «og til innfangning eller avliving av krypdyr i medhold av naturmangfoldloven § 17 første ledd er tillatt» må «avliving» fjernes. Det sammen må gjøres i forslaget til endring av naturmangfoldlovens § 17.
- Begrepet «fangst» må fjernes fra alle paragrafer og tilhørende lover og forskrifter.

Vi viser til at Bernkonvensjonen har et forbud med bruk av feller ved fangst av fugler, og ved fangst av pattedyr, ved anvendelse for fangst i stor skala og/eller for ikke-selektiv fangst. Departementene viser til omtale av Bernkonvensjonen i punkt 4.3.1. «Viltlovens bestemmelser om fangst må ses i sammenheng med Bernkonvensjonen artikkel 8 og vedlegg IV. Bernkonvensjonen artikkel 8 oppstiller et forbud mot bruk av ikke selektive fangstmetoder og bruk av alle metoder som kan forårsake at den

lokale bestanden av en art forsvinner eller forstyrres alvorlig, og især metoder angitt i vedlegg IV. Forbudet gjelder for arter opplistet i konvensjonens vedlegg III og der det etter artikkel 9 er åpnet for uttak av arter opplistet i vedlegg II. I vedlegg IV forbys bruk av feller ved fangst av fugler, og ved fangst av pattedyr, ved anvendelse for fangst i stor skala og/eller for ikke-selektiv fangst. I vedlegg IV forbys også bruk av snarer, men med unntak for fangst av rype (*Lagopus*) nord for 58. breddegrad. Jakttidsforskriften § 5 om snarefangst av rype er i tråd med dette utgangspunktet.»

Selv om Bernkonvensjonen kan tolkes å ha en åpning for dette mener Naturvernforbundet at norsk lov må gå lengre og totalforby all fellefangst av naturlig tilhørende arter.

§ 23 Bruk av synlig lys og særskilte siktemidler. Forbud mot termsike sikter og et generelt strengt regelverk om dette støttes. Denne paragrafen må ikke utvannes.

§ 27 og § 29. Departementene foreslår at grunneier ikke kan nekte jakt på sin eiendom i visse tilfeller. Dette er vi uenige i. Vi mener at hvis grunneier ikke vil at det skal forekomme jakt på sin eiendom så må eier være i sin rett til det. Det er ikke akseptabelt å innføre tvangsjakt på f.eks. rovpattedyr eller tvangsfjerning av beverdam, hvis grunneier ønsker å ha levende, ville dyr på sin eiendom. En moderne naturforvaltningslov kan ikke innrettes slik at det å eie eiendom er det samme som å måtte akseptere tvangsjakt.

- Vi ber om at pålegg om tvangsjakt mot grunneiers samtykke strykes fra utkastet.
- Dermed skal heller **ikke** følgende endres i naturmangfoldloven: § 18 tredje ledd andre punktum skal lyde: Uttaket regnes ikke som enkeltvedtak, og kan skje på annens eiendom.

§ 40 Lyder: «Jakt og fangst av bever. Innenfor rammene av § 8, er jakt og fangst av bever bare tillatt dersom kommunen gjennom lokal forskrift har åpnet for jakt og fangst i hele eller deler av kommunen og fastsatt kvote for uttaket. Kongen kan gi forskrift om jakt og fangst av bever, blant annet legge oppgaver til kommunen.

Forskriften om jakt på bever er dessuten vag og upresis på flere områder og må oppdateres samtidig i tråd med ny jaktlov. I tillegg tillater jakttidsforskriften jakt på bever inn i artens yngletid, noe som er uforenelig med moderne naturforvaltning. Begge forskriften må derfor moderniseres

§ 48 må strykes. Skuddpremie lovfestes til kommunalt nivå er utdatert og må fjernes! Dette er ikke basert på moderne økologiske prinsipper og er strid med all kunnskapsbasert forvaltning! Skuddpremieordningen må skrotes og paragrafen strykes. Unntak kan kun gjøres for fremmede arter som utgjør svært høy økologisk risiko (f.eks. mink) og knyttes til spesifikke arealer der en kunnskapsbaserte, dokumenterbar og forskningsbasert forvaltningsplan ligger til grunn. Helt unntaksvis kan det også gjøres på små arealer for å redde sterkt truede naturlig tilhørende arter (CR og EN på rødlista) der dokumenterbare forskningsvurderinger og dokumenterbar forvaltningsplan ligger til grunn.

Sekundært nei: Departementene foreslår at myndigheten til å godkjenne skuddpremieordninger legges til kommunen, som kjenner de lokale behovene best. Det innebærer at statsforvalteren blir klageinstans for vedtak kommunen fatter etter § 48, jf. lovforslaget § 5 andre ledd. Hvis Stortinget fastholder at skuddpremie opprettholdes må ordningen innrettes og godkjennes av overordnet miljømyndighet og kontrolleres av denne.

I dag mangler miljømyndighetene oversikt over hvilke kommuner som har skuddpremieordning, hvilke arter som skytes, hvor mange individer av hver art som skytes, hvilken faglig kunnskap og dokumentasjon som ligger til grunn for vedtak, hvilke dokumenterbare konsekvenser tiltaket har etc. etc.

- Vi ber sekundært (hvis skuddpremieordningen opprettholdes) om at alle avgjørelser legges til overordnet miljømyndighet v/Miljødirektoratet. Alle vedtak baseres på faglig dokumentasjon og økologiske vurderinger av tiltakets virkning. Alt felt vilt skal rapporteres og oppfølging for øvrig må skje i tråd med våre innspill. Alle data må være tilgjengelig i en offentlig database med full åpenhet, der faglig begrunnelse, dokumenterte effekter og fellingsrapport foreligger.

§ 49 ny paragraf. «Flere grep for å regulere bestander». Dette kan være en nyttig bestemmelse hvis den innrettes på et økologisk grunnlag med en overordnet økosystembasert tilnærming, primært rettet mot hjort og elg. Temaet kunne i langt større grad vært faglig gjennomarbeidet og diskuteres i forarbeidene i lys av Naturvernforbundets tidlige innspill i lovarbeidet (brev av 20.12. 2022). Tema kunne vært grundig problematisert og gode fagøkologiske vurderinger kunne konkretiseres ut fra den trussel særlig disse to artene har på annet biologisk mangfold. En slik paragraf må innrettes operativt inn mot hovedproblemet som oppstår når kunstig høye bestander truer annet biologisk mangfold, men også sett i lys av sykdomsproblematikk i bestander med svært høy tetthet, nedgang i slaktevekter samt dyreetiske forhold knyttet til overbeite, sult og massedød. At dette ikke omtales i forarbeidene vitner om en mangel på erkjennelse av problemstillingen.

- Naturvernforbundet ber om at denne paragrafen oppdateres faglig. Paragrafen må spisses inn mot kun de bestandsreduksjoner av arter som utgjør betydelig økologisk trussel mot annet naturmangfold, f.eks. elg og hjort. Det må innføres plikt til interkommunal forvaltning av elg og hjort basert på artens og delbestandenes økologiske funksjonsområder og økologiske påvirkning, der jaktinteresser er underordnet.

I denne paragrafen diskuterer også departementene å frata grunneier muligheten for å nekte jakt på egen eiendom. «Departementene legger til grunn at bestemmelsen skal kunne gi anledning til å fravike grunneierretten, jf. viltloven § 27 og forslaget til § 29. Vi mener at hvis grunneier ikke vil at det skal forekomme jakt på sin eiendom så må eier være i sin rett til det. Det er ikke akseptabelt å innføre tvangsjakt mot eiers samtykke. Se våre kommentarer til dette i § 29.

- Naturvernforbundet går sterkt mot forslaget om pålegg om tvangsjakt mot grunneiers samtykke. Dette må strykes fra utkastet samtidig som foreslått endring i naturmangfoldlovens § 18 må fjernes.

Kort oppsummert om kunstig høye bestander av elg og hjort

Jaktbare arters negative økologiske påvirkning, for eksempel alt for høye bestander av elg og hjort, er ikke omtalt eller ivaretatt i utkastet. Slike kunstig høye bestander truer mye annet biologisk mangfold, noe LMD som ansvarlig «jaktdepartement» overser. Forvaltningen har bygd opp kunstig høye bestander som overskrider naturens tålegrenser. Lovutkastet viderefører denne forvaltningstenkningen for elg og hjort, noe som er alvorlig for biologisk mangfold. Dette har også betydelige dyreetiske aspekter siden både slaktevekter, sykdom og sultedød er lokale konsekvenser av dagens forvaltningsregime av elg og hjort.

Hjortevilt (eksplisitt hjort og elg) kan lett håndteres gjennom kvotefastsettelse basert på helhetlige økosystembaserte vurderinger. Herunder må vurderes artenes økologiske funksjonsområder på

landskapsnivå (dvs ikke innenfor kommunegrenser) og vurdert opp mot bestandsstørrelse, naturlige tålegrenser for beitetrykk, konsekvenser for beiteplanter og deres tilhørende artssamfunn o.l. I dagens lovverk og utkast til ny lov er det sterkt begrenset med virkemidler dersom en bestand ikke blir beskattet tilstrekkelig gjennom jakt- og fangst. Disse naturfaglige manglene må strammes opp gjennom en mer moderne naturforvaltning i praksis og som vi forutsetter implementeres i ny jaktlov.

Viktige elementer for å ivareta jaktbare arter innenfor en helhetlig økosystembasert forvaltning inkludert arealkrevende arter med kunstig høy bestander som truer annet biologisk mangfold kan være (ikke uttømmende):

- Krav om en helhetlig, økosystembasert forvaltning. Særlig er dette kritisk for av hjortevilt, solid forankret i forskning og som danner basis for lovendring som ivaretar disse prinsippene.
- Større jaktregioner må ses i sammenheng og delpopulasjoner må forvaltes innenfor sine respektive leveområder og ut fra økosystemenes tåleevne. Særlig gjelder dette for arealkrevende arter som hjort og elg og innenfor delpopulasjonenes funksjonsområder.
- Artenes negative påvirkning på andre arter og økologi, inkludert overbeiting må dokumenteres og vektlegges i betydelig grad.
- Aktører og miljømyndigheter må sikre bedre forvaltning gjennom overordna og tydeligere rammer som ivaretar alt biologisk mangfold og økosystemene som helhet og over større arealer enn dagens arealnivå (kommune), som ikke nødvendigvis dekker delbestandenes økologiske funksjonsområde.
- Bedre koordinering med andre samfunnsinteresser, ikke minst naturvern, men også sektorer som samferdsel, miljø, skogbruk, jordbruk, som alle berøres av alt for høye hjort- og elgbestander.
- Det må prioriteres en betydelig reduksjon av bestandene av elg og hjort i mange områder. Andre forhold enn kun hjorteviltets bestandsnivå og potensialet for jakt må vurderes med økologisk fagkompetanse, slik som negativ påvirkning av biologisk mangfold, nedbeiting, dyrevelferd (sykdom og sultdød). Dette mangler i dagens lovverk forvaltning, en betydelig svakhet som må endres og tas inn i ny lov.
- Krav om endringer i skogkulturen må samtidig bidra til sikre mye mer lauv, særlig trær med rik- og mellomrik bark (ROS) samt rødlista trær som alm og ask.
- En modnere jaktlov må også aktivt kunne benyttes for å redusere kvoter eller stanse jakt på arter der kunnskapsgrunnlaget om bestander er for dårlig eller der bestander/delbestander er nedadgående.

Med bakgrunn i de nevnte svakhetene og manglene med det foreliggende lovutkastet foreslår Naturvernforbundet at utkastet skrotes.

Vi ber Stortinget om å nedsette et lovutvalg med blant annet fagøkologer som kan forbedre loven slik at en ny jaktlov er i tråd med moderne forvaltningsprinsipper og oppdatert på naturfaglig kunnskap.

Med vennlig hilsen
Naturvernforbundet

Truls Gulowsen
leder